דרשוני כרך ב — אילו היו יודעות

אילו היו יודעותיעל לוין

אמ' ר' יצחק בר מריון למדתך התורה דרך ארץ שכשאדם עושה מצוה יהא עושה אותה בלב שמח, שאילו היה ראובן יודע שהקב"ה כותב עליו 'וישמע ראובן ויצילהו מידם' (בראשית לז, כא), בכתפו היה טוענו ומוליכו אצל אביו. אילו היה אהרן יודע שהק' כותב עליו 'וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בלבו' (שמות ד, יד), בתופים ובמחולות היה יוצא לקראתו. אילו היה יודע בועז שהק' כותב עליו 'ויצבט לה קלי' (רות ב, יד), עגלות פטומות היה מביא ומאכילה (ויקרא רבה [מרגליות], לד, ח, עמ' תשצ)

אילו הייתה מרים יודעת שהקדוש ברוך הוא כותב עליה: 'ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התף בידה ותצאן כל הנשים אחריה בתפים ובמחלת' (שמות טו, כ), תוף וכינור הייתה לוקחת.

אילו הייתה רחב יודעת שהקדוש ברוך הוא כותב עליה: 'ותורדם בחבל בעד החלון' (יהושע ב, טו), בסולם הייתה מורידה אותם.

אילו הייתה האשה משונם יודעת שהקדוש ברוך הוא כותב עליה: 'נעשה נא עלית קיר קטנה ונשם לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה והיה בבאו אלינו יסור שמה' (מלכים ב' ד, י), עליית קיר גדולה הייתה עושה לו.

אילו הייתה שֶׁאֵרָה בתו של אפרים יודעת שהקדוש ברוך הוא כותב עליה: 'ובתו שארה ותבן את בית חורון התחתון ואת העליון ואת אזן שארה' (דברי הימים א' ז, כד), שש ערים הייתה בונה כנגד שש אימהות; שרה, רבקה, רחל, לאה, בלהה וזלפה.

• לניתוח המדרש בוויקרא רבה ראו: יעל לוין, '"אילו היה יודע בועז...עגלות פטומות היה מביא"', אתר כיפה, ג' בסיוון תשע"ה, 21 במאי 2015.

וכינור – ראו בראשית ד, כא; לא, כז. בסולם – למוטיב זה שנזכר ביחס לירמיהו, צאצאו של רחב (ספרי [כהנא], בהעלותך, פיסקא עח, עמ' 188–189) ראו מדרש שמואל [ליפשיץ], ט, ו, עמ' 38 .שֶׁאֵרָה בתו של אפרים – ראו דברי הימים א' ז, כב–כד; מרים סמואל, '"שארה"', סיני, קכה (תש"ס), עמ' צ–צה. שש אימהות – ראו שיר השירים רבה [וילנא], ו, ד, ב, לג ע"ג–ע"ד; פסיקתא דרב כהנא [מנדלבוים], 'ויהי ביום כלת משה', ז, עמ' 11–12.